

Eukaristin
och
äktenskapet
ur
Sacramentum caritatis

av
Påven Benedikt XVI

Katolska Utskottet för Äktenskap och Familj

Imprimatur

Biskop Anders Arborelius ocd, den 18 november
2020

© 2007 Libreria Editrice Vaticana

Svensk översättning av Göran Fäldt för
Katolska Utskottet för Äktenskap och Familj

ISBN 978-91-519-7690-7

Eukaristin och äktenskapet

(nr 27-33)

ur

Sacramentum caritatis

Apostolisk uppmaning till hela kyrkan

av

Påven Benedikt XVI

den 22 februari 2007

Eukaristin och äktenskapet

Eukaristi som brud och brudgumssakrament

(27.) Eukaristin lyfter som kärlekens sakrament fram ett särskilt förhållande till kärleken mellan mannen och kvinnan som förenats i äktenskapet. Det är nödvändigt att i vår tid fördjupa detta band. Påven Johannes Paulus II har flera gånger haft tillfälle att framhäva eukaristins bröllopskaraktär och dess särskilda förhållande till äktenskapets sakrament genom att säga att "eukaristin är vår frälsnings sakrament och makens och makans sakrament" (84). För övrigt är "hela det kristna livet ett tecken på kärleken mellan Kristus som brudgummen och kyrkan. Redan dopet, som inträde i Guds folk, är ett bröllopsmysterium. Nämligen därigenom att bröllopets bad så att säga föregår den eukaristiska bröllopfesten" (85). Eukaristin stärker på ett outtömligt sätt varje äktenskaps oupplösliga kärlek och enhet. Det äktenskapliga bandet knyts oskiljaktigt till den eukaristiska enheten mellan Kristus som brudgum och Kyrkan som brud, i kraft av det sakrament som verkar i äktenskapet.

Det ömsesidiga samtycke som man och hustru utväxlar i Kristus, och som gör dem till en livs- och kärleks-gemenskap, har också det en eukaristisk dimension. I den paulinska teologin är ju den äktenskapliga kärleken det sakramentala tecknet för Kristi kärlek till sin kyrka, en kärlek som når sin höjdpunkt i korset som är uttrycket för hans bröllop med mänskligheten och samtidigt eukaristins ursprung och källa. Det är därför Kyrkan uppvisar en särskild, andlig närhet till alla dem som byggt sina familjer på äktenskapets sakrament. (86) Familjen – huskyrkan (87) – är en urcell i Kyrkans liv, särskilt genom hennes avgörande roll för barnens kristna uppfostran. (88) I detta sammanhang har synoden också rekommenderat att erkänna kvinnans särskilda uppdrag i familjen och i samhället. Detta uppdrag bör försvaras, skyddas och främjas. (89) Hennes identitet som hustru och mor utgör en omistlig verklighet som aldrig får nedvärderas.

Eukaristin och enheten i äktenskapet

(28.) Det är just i ljuset av denna inneboende förbindelse mellan äktenskap, familj och eukaristi som det blir möjligt att betrakta vissa särskilda pastorala problem. Det oupplösliga band av ömsesidig trohet som förenar Kristus och Kyrkan, och som finner sitt sakramentala uttryck i eukaristin, står i ett förhållande till det ursprungliga antropologiska faktum genom vilket

mannen på ett slutgiltigt sätt ska vara förenad med en enda kvinna och, på samma sätt, kvinnan uteslutande med en enda man.

Mot denna bakgrund av reflexioner, har biskopssynoden studerat temat pastoral praktik beträffande dem som hör evangeliet förkunnas och som kommer från kulturer där månggifte praktiseras. De som befinner sig i en sådan situation och som öppnar sig för den kristna tron bör få hjälp att införliva sitt livsprojekt i det som i Kristus är radikalt och nytt. Under katekumenatet möter dem Kristus i deras särskilda situation och kallar dem till kärlekens fulla sanning. De går igenom nödvändiga försakelser med blicken riktad mot den fullständiga kyrkliga kommunionen.

Kyrkan är deras följeslagare på ett milt men samtidigt fast, själavårdande sätt och visar dem framför allt det ljus som kommer från de kristna sanningarna och som sprider sig över naturen och de mänskliga begären.

Eukaristi och äktenskapets oupplöslighet

(29.) Om eukaristin uttrycker Guds kärleks oåterkalleliga karaktär till sin Kyrka i Kristus, förstår man varför hon innefattar den oupplöslighet, som all sann kärlek bara kan eftertrakta, i relation till äktenskapets sakrament. (91) Det är alltså mer än befogat, att syno-

den omsorgsfullt velat uppmärksamma de smärtsamma situationer som många trogna befinner sig i, sedan de firat äktenskapets sakrament men skilt sig och ingått en ny förening. Det handlar om ett besvärligt och sammansatt pastoralt problem som är ett verkligt sår i dagens sociala mönster som i växande grad berör också katolska miljöer i sig själva.

Av kärlek till sanningen tvingas pastorerna att urskilja olika situationer för att andligt bistå de berörda trogna på lämpligast möjliga sätt. (92) Biskopssynoden har bekräftat Kyrkans tillämpning som har sin grund i den Heliga Skrift (jfr Mk 10:2-12) att inte ge skilda och omgifna tillträde till sakramenten, därför att deras tillstånd och deras livsvillkor objektivt motsäger kärlekens förening mellan Kristus och Kyrkan, som eukaristin är ett tecken på och som eukaristin förverkligar. Likväl fortsätter de skilda och omgifna, trots deras situation, att tillhöra kyrkan, som följer dem med särskild uppmärksamhet och önskar se hos dem en utveckling, så långt det är möjligt, till en kristen livsstil genom att delta i mässan dock utan att motta kommunionen, men genom att lyssna till Guds ord, genom eukaristisk tillbedjan och bön, genom deltagandet i församlingslivet, genom en förtroendefull dialog med en präst eller andlig ledare, genom engagemang i levande karitativ verksamhet och botgöring och genom att aktivt fostra sina barn. I de fall då tvi-

vel uppstår angående ett ingånget sakramentalt äktenskaps giltighet är det lämpligt att vidta det nödvändiga för ett klagorande av läget i dess helhet. Man måste med hänsyn till den kanoniska lagen försäkra sig om, att det inom territoriet finns kyrkliga domstolar, att de har en pastoral inriktning och att de fungerar korrekt och snabbt. (94) Det är viktigt att det i varje stift finns ett tillräckligt stort antal väl förberedda personer som sköter de kyrkliga domstolarna. Jag påminner om att ”det är en tungt vilande förpliktelse att tillse att kyrkans institutionella arbete utfört av domstolarna, förså nära de trogna som möjligt. (95) Det är emellertid nödvändigt att undvika att uppfatta den pastorala omsorgen som om den stod i motsats till rätten.

Man bör snarare utgå från antagandet, att det grundläggande mötet mellan rätten och det pastorala är kärleken till sanningen. Detta därför att denna kärlek aldrig är abstrakt, utan ”griper in i varje troendes mänskliga och kristna väg genom livet”. (96) I de fall slutligen där nullitet i äktenskapsbandet inte kan erkännas och då objektiva villkor faktiskt gör att man inte kan bryta en livsgemenskap, uppmanar Kyrkan dessa trogna att aktivt leva med varandra i enlighet med Guds lag och vad den kräver som vänner eller som broder och syster. De kan då komma fram till den eukaristiska måltiden med hänsyn tagen till det Kyrkans bruk godtar. En sådan väg, för att den ska

vara möjlig och vara fruktbarande, måste stödjas av den hjälp som pastorerna kan ge och genom lämpliga kyrkliga insatser samtidigt som det måste undvikas att välsigna dessa relationer, så att inte förvirring beträffande äktenskapets värde kan uppstå bland de troende. (97)

Med hänsyn till den kulturella kontext som Kyrkan lever i i många länder, har synoden också velat rekommendera en vidare pastoral omsorg i ledandet av de som förlovat sig och en noggrann förståelse av hur övertygade de är, när det gäller kraven för ett giltigt äktenskapets sakrament. Ett seriöst särskiljande i detta ämne kan bidra till att undvika starka känslouttryckar eller ytligt resonering som leder de båda ungdomarna att ikläda sig ett ansvar som de senare inte kan bära. (98) Det goda som Kyrkan och hela samhället förväntar sig av äktenskapet och den familj som bildas på det, är för stort för att man inte ska engagera sig fullständigt inom detta särskilda pastorala område. Äktenskap och familj är institutioner som måste befrämjas och garanteras så att ingen tveksamhet om sanningen uppstår eftersom all den skada som orsakas dem i verkligheten, utgör ett öppet sår i den mänskliga samlevnaden själv.

Eukaristin och eskatologin

För männen och kvinnorna på deras färd är eukaristin en gåva.

30 Det är sant att sakramenten följer med på Kyrkans pilgrimsfärd genom historien (99) mot det fulla synliga beviset på den uppståndne Kristus och hans seger, liksom det också är sant att de särskilt i liturgin ger oss en försmak det eskatologiska fullbordandet till vilket varje mänsklig varelse och hela skapelsen är kallad (jfr *Rom 8: 19-23*).

Människan skapades för den sanna och eviga lycka bara Guds kärlek kan ge. Men vår skadade frihet skulle gå vilse om den inte redan kunde erfara något av den yttersta förklaring som framtiden kommer att visa. För att också röra oss i den rätta riktningen behöver vi alla ledning för att nå det slutliga målet. Det målet är Kristus själv som är vår Herre som besegrat synden och döden och som velat stå oss nära på ett särskilt sätt i firandet av eukaristin. Även om vi hela tiden kommer att vara ”främlingar och landsflyktiga” i denna värld (jfr *1 Pet 2:11*) delar vi redan nu uppståndelsens liv genom tron. Den eukaristiska måltiden avslöjar en mäktig eskatologisk dimension och blir en hjälp för vår frihet så länge färden varar.

Den eskatologiska festmåltiden

31 Vi kan efter att ha begrundat detta mysterium säga att Jesu ankomst svarat på en förväntan hos Israels folk, i hela mänskligheten och till slut i hela skapelsen. Då Han utgivit sig själv som gåva har Han objektivt inlett den eskatologiska eran. Kristus har kommit för att samla Guds skingrade folk (jfr *Joh* 11:52) och har tydliggjort sin avsikt att samla förbundets gemenskap för att de löften Gud gett de äldsta fäderna (jfr *Jer* 23:3; *Luk* 1:55, 70) i allt förverkligas.

När Jesus har kallat de tolv skall det ses i förhållande till Israels tolv stammar. Före sitt återlösande lidande på korset har han under den sista måltiden gett dem befallningen att högtidligt fira Hans minne. Jesus visade då att det var hans vilja att under hela historiens gång överlåta tecknet och formen för den eskatologiska samlingen som hade sitt ursprung i Honom till hela den gemenskap Han grundat.

Det innebär att varje eukaristiskt firande, genom den sakramentala ekonomin, genomför och fullbordar Guds folks eskatologiska församling. För oss är den eukaristiska festmåltiden en verklig försmak av den slutliga festmåltiden som förutsagts av profeterna (jfr *Jes* 25:6-9) och som beskrivits i Nya testamentet som "Lammets bröllop" (*Upp* 19:7-9) och som kommer att firas i de heligas gemenskap och glädje (100).

Bönen för de avlidna

32 Eukaristifirandet i vilket vi förkunnar att Kristus dött och uppstått och skall komma tillbaka, är ett löfte om den framtid i härlighet i vilken också vår kropp förhärligas. När vi firar åminnelsen av frälsningen stärks hoppet om kroppens uppståndelse och att möjligheten finns att än en gång möta dem levande som gått före oss med trons kännetecken. Jag vill i detta sammanhang tillsammans med fäderna som samlats till synoden påminna alla de trogna om vikten av bön för de avlidna och särskilt att offra mässan för dem, så att de efter reningen får skåda Gud i salig glädje (101). När vi på nytt upptäcker att eukaristin som vi firar i tillbedjan alltid bär med sig en eskatologisk dimension, styrks vi på färden och får tröst i hoppet om härligheten (jfr *Rom* 5:2; *Tit* 2:13).

Eukaristin och Jungfru Maria

33 Det är också ur relationen mellan eukaristin och de andra sakramenten, och från de heliga mysteriernas eskatologiska betydelse, som det kristna livet framträder i hela sin form och kallar oss att alltid tillbe i Anden och frambära oss själva på ett sätt som behagar Gud.

Även om vi alla fortfarande är på en resa mot det fullständiga fullbordandet av vårt hopp, innebär inte det-

ta att vi inte redan med tacksamhet och vördnad kan erkänna att de gåvor Gud skänkt oss har kommit till fullkomligt uttryck i Jungfru Maria, Guds Moder och vår Moder.

Marias Upptagning med kropp och själ till himlen är för oss ett trons säkra tecken därför att det på vår pilgrimsresa genom tiden visar oss, att vi redan nu kan få en försmak av det eskatologiska mål som eukaristins sakrament ger oss.

I den allraheligaste Maria ser vi också hur Gud stiger ner för att möta sina skapade varelser och dra dem till sig i sitt frälsningsverk. Vi ser här hos Maria det ”sakramentala” sättet fullkomligt genomfört av Gud. Från Bebådelsen till Pingsten framträder Maria av Nasaret som en person som är helt öppen för Guds vilja. Hennes obefläckade avlelse visar sig just i den ovillkorliga följsamheten till Guds Ord.

Den lydiga tron som svar på Guds verk formar hennes liv i varje ögonblick. Som jungfrun som ger akt på Guds Ord lever hon i fullkomlig harmoni med hans vilja; hon bevarar orden som kommer till henne från Gud som dyrbara skatter i sitt hjärta och hon sätter ihop dem som bitar i en mosaik för att förstå vad de djupast säger (jfr *Luk 2:19, 51*); Maria är trons Gigant som förtröstansfullt lägger sitt jag i Guds händer och säger ja till hans vilja.

(102) Mysteriet fördjupas allteftersom hon dras in

fullständigt i Jesu frälsande sändning. Som Andra Vatikankonciliet uttrycker det ”går den saliga jungfrun framåt på trons pilgrimsvandring och förblir troget förenad med sin Son ända tills hon står på sin plats vid korset i enlighet med den gudomliga planen (jfr Joh 19:25) och lider djupt med sin enfödde Son. Hon förenar sig med hans offer i sitt moderliga hjärta och samtycker i kärlek till att offret som fötts av henne dör. Slutligen gavs hon av samme Kristus när han var döende på korset som moder till lärjungen med dessa ord, ”Kvinna, se din son.” (103) Alltifrån Bebådelsen till Korset är Maria den som tog emot Ordet som antagit kött i henne och sedan tystats i döden. Det var till slut hon som i sina armar tog emot den livlösa kroppen efter den som i sanning älskat sina egna ”intill slutet” (*Joh 13:1*).

Var gång vi närmar oss Kristi kropp och blod i den eukaristiska liturgin vänder vi oss alltså också till henne som genom sin fullständiga trofasthet tog emot Kristi offer för hela Kyrkan. Synodfäderna har med rätta deklarerat att ”Maria inleder Kyrkans deltagande i Återlösarens offer.” (104) Hon är Immaculata som tar emot Guds gåva utan att ställa några villkor och blir därför förenad med hans frälsande verk. Maria av Nasaret är som ikon för den begynnande Kyrkan förebilden för oss alla som kallas att ta emot den gåva Jesus gör av sig själv i Eukaristin.

Fotnoter:

(84) *Mulieres dignitatem*, 15 aug 1988)

(85) Katolska kyrkans katekes, n:r 1617

(86) jfr proposition n:r 8

(87) *Lumen Gentium*, n:r 11

(88) jfr proposition n:r 8

(89) jfr *Mulieris dignitatem*; Troskongregationen, Brev till den katolska kyrkans biskopar angående samverkan mellan män och kvinnor i kyrkan och i världen, 31 maj 2004.

(90) jfr proposition n:r 9

(91) Katekesen, n:r 1640.

(92) *Familiaris consortio*, 22 nov 1981.

(93) *Dignitatis connubii*, 25 jan 2005

(94) jfr proposition n:r 40

(95) Benedikt XVI, Tal inför Romerska Rotan, 28 jan 2006

(96) jfr proposition n:r 40

(97) jfr proposition n:r 40

(98) jfr proposition n:r 40

(99) jfr *Lumen Gentium* n:r 48

(100) jfr proposition 3

(101) Här vill jag gärna påminna om orden fyllda av hopp och tröst i den eukaristiska bönen II: ”*Kom även ihåg våra bröder och systrar som insomnat i hoppet om uppståndelsen och alla som gått hädan, inneslutna i din barmhärtighet.*”

(102) jfr Benedikt XVI, Homilia (8 december 2005): AAS 98 (2006), 15-16.

(103) *Lumen Gentium*, 58

(104) proposition 4

Ur bröllopsmässan

I din godhet skapade du människan
och gav henne den höga värdigheten att vara dig lik,
ty mannens och kvinnans förening
är en sann avbild av din kärlek.

Den som du har skapat i kärlek
upphör du inte att kalla till kärlek
för att ge dem del av din eviga kärlek.

Äktenskapets höga sakrament
är ett tecken på hur du ger dig själv
genom Jesus Kristus, vår Herre.